

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

III. De speciebus intellectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

præsentem agnoscat attingit eandemmet entitatem sensationis externæ tantum secundum id, quod dicit intrinsecè, tamen per actum diuersæ rationis illam attingit, quâto est absens, quod probant argumenta suprà facta, & in hoc sensu verum est, dicere, sensum internum attingere sensationem internam, vt præsentem, & vt absentem, hoc est, illam intensiorem dum est præsens attingere actum quodam, qui ingerit cognitionem intellectui illius sensationis formaliter vt præsentis, & eandem cognoscit vt absentem, hoc est, alio actu diuersæ rationis, qui in intellectu hominis producit speciem expressam sensationis, vt absentis formaliter: Quod in aliis animalibus per productionem intellectuum explicari non valet, in homine tamen rectè explicatur per diuersas cogitationes, quas hæc phantasmata reflexa, tendentia circa idem obiectum, & à diuersis principiis procedentia, excitant.

11 Nonnulli in sensu communi species, quas vocant insensatas, apponunt, quibus obiecta percipit, quæ per sensus externos percepta non fuerunt. Has ego omnino relego, & assero, in sensu communi nullam dari speciem non productam à sensationibus externis, quæ tantum producant speciem representatiuam ipsarum, & obiectorum, quæ per ipsas sentiuntur. Ratio est, quia nulla est causa, à qua species hæ insensatæ produci possint. Nulla enim entitas producit speciem obiecti, in quod ipsa non feratur tanquam in obiectum: ergo sensationes externæ producere non poterunt speciem obiecti, in quod non feratur sensatio, quæ speciem producit, neque alia est causa, à qua possit interius sensus species alias accipere, nisi dicas, illi infundi species obiectorum, quæ sensus non percipere; quod omni fundamento caret. Quomodo verò quis cognoscat disconuenientiam cum lupo, & conuenientiam cum cane, dixi Controu. 4. Punct. 2. n. 6.

12 Obiicit. Sensus externus non percipit motum, & sensus internus percipit illum: ergo aliquid percipit sensus internus, quod non percipit externus: ergo dantur species insensatæ. Prior pars antecedentis probatur. Quia sensus externus tantum percipit obiectum præsens: eo tempore, quo est præsens: ergo tantum percipit præsentiam eo tempore, quo durat: ergo non percipit præsentiam, iam præteritam: ergo neque motum, quia motus dicit præsentiam præteritam, & præsentem. Posterior pars probatur: quia canis percipit fugam leporis, & eam insequitur: ergo percipit motum. Respondetur: neque internum propriè percipere motum, quia motus non dicit præsentiam præteritam, & præsentem, sed negationem præsentis, quæ fuit, & præsentiam, quæ est: nullus autem sensus neque internus, neque externus percipit negationem. Dixi nullum sensum propriè percipere motum, quia sensus internus impropriè illum cognoscit, seu æquiualeter; non, quia attingat, neque impropriè negationem, quam includit motus, sed quia habet memoriam præsentis quæ præterit, & simul cognitionem præsentis modò existentis, qui duo actus quasi æquiuales cognitionibus, & per illos excitatur canis ad insectandum fugientem leporem, qui actus non reperiuntur in sensu externo, qui memoriam non habet, neque sunt per species insensatas, sed per species obiecti, quod fuit sensatum sensu externo, & per species obiecti, quod modò eodem sensu externo percipitur.

PUNCTUM III.

De speciebus intellectus.

1 Multi ex antiquis Theologis species intellectivas omnino demunt asserentes, sat esse, esse phantasmata ad quascumque intellectiones cognoscendas. Ita Durand. Bachonius, Gotfredus apud Conimbr. lib. 3. de anima cap. 5. quæst. 3. art. 1. Consentit ex parte Gabriel in 2. distinct. 3. quæst. 2. affirmans non requiri speciem ad cognitiones intuitivas; requiri tamen ad abstractiuas. Auctores suprà relatos nonnulli recentes sequuntur.

2 Communis opinio, quam tenet Angelicus Doctor 1. p. q. 55. art. 1. & alij quàm plurimi ex antiquioribus & recentioribus, quos recensere longum esset, species impressas in intellectu constituit, quæ ab intellectu agente, & à phantasmate vulgò produci dicuntur.

3 PRIMA CONCLUSIO. In anima dantur species impressæ

se pro memoris actibus. Rationem non inueni, quâ nihil efficaciter conclusionem hanc probare nonnulli tamen sunt, quæ satis probabiliter illam suadent. Accedit his Doctorum auctoritas, præcipuè Augustini lib. 11. de Trinitate c. 2. ubi non solum docet, dari has species, sed asserit, tan diutius ingenij esse, de his dubitare. Quod si species aliquæ iuxta mentem Augustini, & communem sententiam D. Thomæ, aliorumque scholasticorum in intellectu sunt admittendæ, has ad memoris actus esse designandas, censendum est.

Potissima ratio huius conclusionis desumenda est ex memoria actuum intellectus, & voluntatis, seu ex cognitione reflexa, quâ, postquam præteritæ, cognoscuntur, & cognitio nullum aliud potest esse principium præter speciem, relictam in intellectu ab actu, qui iam præterit, & modo cognoscitur. Dices: principium comitatur intellectum in horum actuum productione esse phantasma, quia adhuc illam hoc comitatur. Contrâ tamen quæ certum esse non potest memoriam horum actuum phantasmata comitari. Deinde assignari nequit obiectum phantasmatis producentis hunc actum; hoc enim esse nequit obiectum intellectus productionis, scilicet, intellectus, seu volitio præterita, quia intellectus & volitio, vt potest obiecta spiritualia non possunt materiali phantasmate attingi. Secundo anima separata habet memoriam horum actuum sine phantasmatibus: ergo illi actus dum fuerunt exteriori ab anima informante materiam, speciem produxerunt, quâ postea anima in statu separationis illorum recordatur: ergo illæ species, quæ ante separationem existebant cum eadem virtute, eodem modo producebant actum memoris, seu cognitionem actus intellectus, vel voluntatis iam præteritæ: ergo dantur species in intellectu, & de facto illis cognoscitur actus proprios, actusque voluntatis iam præteritos, & his mediis obiecta, quæ prius cognouerant, respectu quorum cognitio reflexiua memoria dicuntur.

SECUNDA CONCLUSIO. Species impressæ horum actuum non producuntur ab intellectu, sed à suis obiectis tanquam à principijs adequatis. Ratio est manifeste: obiecta illa spiritualia sunt: ergo, vt speciem spirituales producant, non indigent alio comprincipio spirituali: ergo immediatè tanquam principia adequata possunt species impressas ipsorum representatiuas producere. Sicut omnia alia obiecta eiusdem rationis secundum materialitatem, vel spiritualitatem cum specie producenda illam producant: v. g. color, & omnia obiecta sensuum exterorum, & interni, quæ species producant, & sicut phantasma in sensu interno speciem impressam relinquit ab ipso phantasmate tanquam à principio adequato productam sine consortio sensus interni.

TERTIA CONCLUSIO. Phantasma immediatè concurrat ad cognitionem sui, & obiecti sensati per illud sine vlla specie intermedia. Probanda est hæc conclusio eisdem omnino rationibus, quibus probauimus puncto precedenti, sensationem externam concurrere ad sensationem internam. Illas iterum repetere non placet, quia mutata materia eodem omnino modo procedunt.

QUARTA CONCLUSIO. Phantasma nullam producit speciem impressam in intellectu ad sui memoriam. Probo hanc conclusionem ex dictis Punct. præcedenti de sensu interno, & ex doctrina ibi tradita. Sensatio externa non producit speciem sui in sensu interno, vt hic illius recordetur: ergo sensatio interna non illam producit in intellectu, vt eius sensationis internæ intellectus memoriam habeat. Consequentiam probō, & rationem à priori desumo eidem paritatis inueniens. Sensus internus sufficienter recordatur sensationis externæ per species relictas à sensationibus internis, quibus producit sensationes reflexas circa sensationes proprias internas, quæ ab externis processerunt & illas tanquam obiecta insequere, & per has internas sensationes reflexas immediatè versantes circa alias internas externas memoria habet: ergo eodem modo intellectus per cognitionem reflexam cognitionis præteritæ recordabitur sensationis externæ, & aliorum obiectorum, quæ respiciebat cognitio directa, quæ modò reflexè cognoscitur. Et in hoc sensu verum est dicere animam habere speciem impressam obiectorum omnium, quæ aliquando cognoscit, quia habet speciem actuum, quibus illa cognouit, quæ producant cognitionem non solum aliorum cognitionum, à quibus fuerunt productæ, sed etiam obiectorum.

obiectorum, quæ his cognitionibus reflexis cognoscantur.

- 8 Obiic. Sæpe quis recordatur obiectorum, quæ cognoscit, & non recordatur cognovisse illa obiecta: ergo habet species impressas representativas obiectorum, quæ representativæ non sint cognitionum. Huic argumento in omnium sententia respondendum est; communis enim sententia quæ in anima constituit species productas à phantasmate, non illas constituere debet ad actum memoriam; sed ad perceptionem phantasmatis, actu existentis, quæ species transeunt amoto phantasmate, à quo in conservari dependent, sicuti qui species productas à sensationibus externis in sensu adituunt, non illas ad memoriam harum sensationum; sed ut percipiantur, dum sunt actu præsentia, constituunt, omnique memoriam cuiuscunque potentie constituunt in speciebus productis ab actibus eiusdem potentie. Sed esto, producerentur species à phantasmatis, deferentes actibus memorie intellectus, adhuc stare argumentum: sæpe quis recordatur obiectum perceptum sensatione externâ, & intellectu, quin recorderetur cognitionis, aut phantasmatis: ergo habet species illius obiecti distinctas ab speciebus cognitionis, & phantasmatis, quibus illud primò percipit.

- 9 Respondeo cognitionem memorativam simul ferri in obiectum prius cognitum, & in cognitionem præteritam; expressis tamen in obiectum cognitum, quia cognitio præterita non fuit sensata sensibus externis, neque interno, & semper obscurius, & confusus cognoscimus illa, quæ prius sensata non fuerunt, & quo pluribus sensibus fuerunt sensata, & facilius nos obiecta cognoscimus.

- 10 Placet solutionem aliam adducere in re occulta nimis, in qua vix aliquid ex principiis certis dici potest. Affero numquid cognosci obiecta per species memorativas, quin aliquo modo cognoscantur actus, quibus fuerunt cognita; nihilominus, intellectum discernere inter obiecta externa cognita; & non inter ipsos actus, quia species expressa, quæ interni actus, & externa obiecta cognoscuntur, non tantum procedit ab specie impressa propria illius actus, sed ab aliis speciebus, quibus vitur intellectus, ad hæc obiecta cognoscenda non solum per species proprias, sed etiam per alienas, quæ omnes simul producant speciem expressam, quæ viucius cognoscitur obiectum externum, quam internum; quia, etsi propria species impressa expressiorem cognitionem produceret circa actum internum, à quo fuit producta, quam circa illius obiectum, si ipsa nullo adiuta principio expressam produceret, ratione aliarum specierum, quæ se habent per modum vnius principij cum illa, simulque sumptæ per modum vnius principij alienæ sunt respectu cuiusvis actus interni, & externi obiecti, & quia illarum qualibet in expressiorem diversi obiecti producenda sunt destinata, potest species expressa produci, quæ viucius obiectum externum cuius non sunt immediatè species in intellectu, quam internum, quod speciem propriam in intellectu genuit, repræsentet. Quod si actus memorie fieret per speciem propriam vnius simplicis actus interni, non ita contingeret; sed semper expressius internus actus tenens se, ut obiectum cognitionis reflexe viucius, quam aliud obiectum externum perciperetur.

- 11 Hanc ego rationem reddam, propter quam aliquando quis ita cognoscit obiectum, quod actu sensu externo, & interno percipit, tali modo, ut intellectus possit, circa obiectum externum discernere; & non circa sensationes, mediis quibus cognoscitur. In quo casu dicendum, existimo: cognitionem illius obiecti non dependere tantum à sensationibus illius; sed ab aliis speciebus, seu ab aliis phantasmatis, quibus intellectus tanquam vno principio vitur ad illud obiectum cognoscendum.

- 12 QUINTA CONCLUSIO. Intellectio dum actu existit, potest immediatè concurrere ad intellectionem reflexam de illa producendam, diversæ rationis ab illa, quam absens mediis speciebus produceret. Idem dico de volitione, quæ dum actu existit, per se ipsam potest concurrere ad sui cognitionem, & dum abest, mediis speciebus. Hæc conclusio probatur à paritate phantasmatis, de quo doctrinam hanc tradidit Punct. præcedenti, quæ eisdem rationibus hic stabilenda est. Favent huic conclusioni, quatenus de actibus voluntatis procedit Molina i. part. q. 57. artic. 4. Bañez i. p. q. 87. artic. 3. afferentes actus voluntatis cognosci per se ipsos intellectui præsentem, aut certè per speciem impressam, ab ipsis in intellectu productam.

SEXTA CONCLUSIO. Anima, illius potentia (si dentur superaddite) habitus, & species impressæ, aliæque similia accidentia cognoscuntur tantum per species alienas, & à posteriori per effectus. Ita Toletus lib. 3. de anima, q. 11. Rub. lib. 3. de anima tractat. de intellectu possibili q. 6 & 7. Conimbr. lib. 3. de anima c. 8 q. 5. art. 2. & alij plurimi apud hos. Probat hæc conclusio. Quia nullus ex alio capite probat se habere has potentias, nisi ex effectibus, ex quibus illas infert, neque vllus audebit, dicere se experiri, habere potentiam intellectivam, speciem impressam alicuius obiecti, aut animam, neque de his meminisset, si illorum effectus non fuisset expertus: ergo tantum cognoscit hæc obiecta à posteriori per effectus, & per alienas species.

Obiic. Hæc obiecta sunt intimè animæ præsentia: ergo per se ipsa producant cognitionem sui. Probatur consequentia iuxta nostra principia, quibus ex hac immediata applicatione intulimus: plura obiecta sensationes, & cognitiones immediatè producere. Respondeo consequentiam esse malam, & consequens falsum, neque ex nostris principiis posse deduci. Ego enim tantum intuli obiecti ad potentiam immediatam concursum in his obiectis, quorum concursus actius in actum vitalem immediatè ab illis, vel mediis speciebus necessariò concedendus est, & argumento desumpto ex applicatione obiecti ad potentiam vltus sum ad species impressas auferendas; non ad concursum obiecti in suam cognitionem, vel sensationem probandum, quod si ex alio capite constabat specierum ablatio, illum concursum esse immediatam inferre, quod ego tantum prædicto argumento contendo. Quapropter, cum ex nullo capite nobis constet virtus activa horum obiectorum ad producendam cognitionem immediatè, vel mediis speciebus; imò argumentis probetur, talem virtutem non inesse his obiectis, applicatio immediata nihil concludit, ad probandum hæc obiecta immediatè concurrere. Instabis alio modo: Anima, intellectus habitus, & huiusmodi obiecta percipiuntur per species alienas; & non proprias: ergo idem dici poterit de actibus intellectus, & voluntatis, aliquando à posteriori cognosci ex effectibus, & per alienas species cognitione producta à phantasmatis aliorum obiectorum, & specierum diversorum actuum, existentium in intellectu; sæpe tamen per species proprias cognoscuntur, quia experimur nos cognoscere actus intellectus, & voluntatis, qui nullum habent effectum, simplex enim affectus complacentiæ, sæpe nullum effectum habet, adhuc per accidens, neque per se tendit in productionem illius, & cogitatio speculativa de aliquo obiecto per se cum nullo effectu coniungitur, & tamen experimur huiusmodi actus: ergo virtutem habent producendi cognitionem sui independentem ab effectibus, & ab speciebus aliorum obiectorum. Denique, si aliquæ species memorie deferentes in animo ponendæ sunt, debent esse productæ ab his actibus: ergo debent esse representativæ illorum. Consequentia patet: quia omnis species est representativa obiecti, à quo producit. Antecedens proba; quia reliqua obiecta tantum possent producere species medio phantasmate; hoc autem non producit species in intellectu, & si illas produceret, non illas ad memoriam, sed ad cognitionem actualem ipsiusmet existentis dependentes in conservari ab obiecto, produceret, sicuti sensatio externa species impressas producit in sensu interno iuxta sententiam, quæ sensationem internam per species missas ab externa effici censet.

PUNCTUM IV.

Quod sit munus speciei impressæ.

Afferunt nonnulli: speciem impressam esse eiusdem rationis, & speciei atomæ cum obiecto, ex quo inferunt speciem impressam deferre ad cognitionem tanquam idolum, seu imaginem prius cognitam, quæ per similitudinem sui ducit in cognitionem obiecti. Adduntque ex obiecto cognito, & cognoscente fieri vnum per se magis propriè quam ex materia & forma.

Præterea partem huius conclusionis in bonum sensum explicatam Periphetici nonnulli defendunt, qui afferunt vnum colorem esse productum alterius, & posse sentiri medio